Ն. 377 — 1886 ՕԳՈՍՏՈՍ 29 ՇՈՒՄԱՆ — 1303 ԶԻԼՀԻՃՃԻ 11 — ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

40 ԲԱՌՄ

ՃԵՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

40 ԲԱՌՄ

ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԵԼՎՄԻ ԿՆՃԷԹԱ

ԱՌՈՆՑ ԳԻՆԸՆԹԼԱՐԸ

	12 ամսէ	6 ամսէ	3 ամսէ
ՕՐԱՄԱԳԻՐ	200 ղրշ.	105 ղրշ.	55 ղրշ.
ԹԱՂԹՐԱ	240 »	125 »	—

Մէջիտիէ 20 ղրուշան

ԻԼԱՆԱՔ ԳԻՆԸՆԹԼԱՐԸ

Լինելի, Շնեի վէ Ճինեի սահիպէ ղրշ. 6
Միւնեիբ սահիպէ . . . . . » 5
Մէվատաը նամիպայա տարի պէնալէր մէհեանէն գազանալ օլունանաղ վէ տէբէ օլունմայան էվրաք իտաէ օլունմայանաղ տըր։

Իտարէխանէսի, Սթամպօլոս Գապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 Ճիվէլէկեան մաթպասընտա տըր։ Գնաֆիֆէի մէվատա հագգընտա կազէթանըն սահիպ չ. ուլը
ՑԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՆԻ ԻՒՔ ՀԱՎ ԱՏԻՍ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Ցիւնքի նիւսխէմիզէ եազըլարը վէ ճէն, բրէնա Ալէքսանտր՝ կէյճէն սայր կիւնիւ ագշամ իւսթիւ Սօֆիատան միւ ֆարէգաթ էյլէյիպ, բրէնը միւշարէլէյէ՝ հարէքէթ իթմէզաէն էվվել զայէթ բրիգաթըմըզ պիր սուրէթտէ Պուլկար օրտուսընա վէտա իթմիշ տիր։ Բրէնա՝ Պուլկարիսթանըն սաատէթը հալի իչիւն էյլինաէն կէյէնի իճրա իթտիկինի, վէ ֆազաթ գուվվէթլի նուֆուզ ու թէէսիրլէր ալէհինտէ ուղրաշմայա մէճպուրլըրը պէյան իթմիշտիր։ Գու պէյանթը իճրա իթտիկի սը բատա բրէնին եուգիւնտէ հէյէճան ու թէէսիւր ալամէթի միւշահէտ օլունմադտա վէ ասքէրլէր կէօզ եաշը տէօքմէքտէ իտիլէր։

Բրէնա Ալէքսանտր՝ պատէհու էճնէպի գօնսօլօսլարընը գապուլ իտուպ, անլէրէլէ տախի վէտայաշմըզ։ Վէ Ռումանիա վէ Ավըսթրիատան հինը միւրուրինտէ հագգընտա վուգուր մէյհուզ օյան հէր նէվի նիւմայիշաթըն մէնը վուգուրիչին թէտապիրը լազմէյի իթթիխազ իթմէյէրինի Ռումանիա վէ Ավըսթրիա գօնսօլօսլարընտան ըճա էյլէմիշ տիր։ Բրէնա՝ իշպու սօն վազիֆէյէրինի իճրա իթտիքէն սօնրա սրապայա բաքիպ օյուպ, Լօմ Բալանգայա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։ Միւշարէյէյհ Լօմ Բալանգայան Ռումանիայա կէյէճէք վէ Վիէննա Թարիգիյէ մէմէքէթի օյան Տարմթատա չէհրինէ ագիմէթ իտէճէք տիր։

Սօն իսպէրլէրէ կէօրէ, բրէնա Ալէքսանտր՝ էվվէլքի սապաս Պուլկարիսթանըն Լօմ Բալանգա չէհրինէ վէ օ ագշամ տախի Ավսթրիա Թօբրաղը իւզէրինտէ Ռումանիա վէ Ավսթրիա հուտուտընտա քեարն Օրսօվա գատապասընա միւասէլէթ իթմիշ, վէ երինէ օ ագշամ Տարմթատա միւթէվէճճիհէն Օրսօվատան հարէքէթ էյլէմիշ տիր։

Մ. Սթամպուլօֆ վէ Մ. Բատասլավօֆրն վուգուր պուլան բէճասը իւղերինէ, բրէնա՝ միւֆարէգաթրնտան էվվէլ Մ. Սթամպուլօֆ, միրալայ Մուսթուրօֆ վէ Մ. Գարավէլօֆտան միւրէքքէպ օլարագ թէչքիլ էյլէտիկի հէյէթը նիյապէթ իլ բատ իթտիկի վէտա նութգընտա, 1886 ապրիլ 5 գօնֆէրանսընըն բրօթօգօլտան քէնտիսինէ մէնհուս օլտըրը, չիւնքի մէզգիւր բրօթօգօլտան եէնի չարթ՝ քէնտիսինէ խասիմ օլան նուֆուզ ու թէէսիրաթ ալէյհինտէ ուղրաշմայա քէնտիսինի մէճպուր իթտիկինի պէյան էյլէմիշ տիր։

* * *

Շարգի Ռումէլի նիղամամէի տախիսինին թատիրի միւզաքէրէսի իչիւն Սօֆիատա պուլընան Օսմանը գօմիսէրլերի Սահակ Ապրօ էֆէնտի վէ Մահմիտ բաշա հազրաթը՝ բրէնին Ռուլկարիսթանատան միւֆարէգաթը միւթէազրպ Տէրսաատէթ ավտէթ իթմէյէրի իչիւն էմր ահաղ իթտիքլէրինտէն, միւշարէյէյմա զօմիսէրլէրին պու կիւն եարըն չէհրիմիզէ վիւրուլէրի մէմուլ տըր։

Ռուլկարիսթան գօմիսէրի դատան էֆէնտի հազրէթլէրի՝ ախիրէն Գապը Ալիյէ վուգու պուլան թէպիրզաթընտա, Ռուլկարիսթանրն հիշ պիր թարաֆընտա սատ իչիւն Սօֆիատա պուլընան Օսմանը գօմիսէրլերի Սահակ Ապրօ էֆէնտի վէ Մահմիտ բաշա հազրաթը՝ բրէնին Ռուլկարիսթանատան միւֆարէգաթը միւթէազրպ Տէրսաատէթ ավտէթ իթմէյէրի իչիւն էմր ահաղ իթմիշ տիր։ Բրէնին իսթիֆասը իւզերինէ, մուխապէրէթի մէզգիւրէնին նէթիճէսի նէ օլտուգը մալիւմ եէրիլ տիր։

* * *

Կէչէն բազար էրթէսի կիւնքի թարիխլէ էտիրնէտէն պէրվէճճը ատի եազըլմըշ տըր։

«Ֆիլիպէտէն ալընան սօն խապէրլէրէ կէօրէ, չէհրը մէզգիւրտէ ասայիշ ու ինթիզամ հէնուզ թէմամէն իստէ օլընամըշ տըր։ Ֆիլիպէտէ արա սրրա մուխալիֆ ֆըրգա ալէյհինտէ նիւմայիշլեր վուգու պուլմագտա օլուպ, պու հալ՝ պազը գարըշգըշգալը զուհուրինէ սեպեպ օլաճագ իմիշ։»

* * *

Ռուլկարիսթան խարիճիյէ նազրրը ճէտիտի Մ. Նազէվիչ՝ սայր սապահրսը Ռուգրէչտէն Եէրկէօյէ հարէքէթ իտուպ, բրէնին օրատա պէքէմէքտէ օյան թէնէգզիհ վաբօրը. Նա բաքիպէն Լօմ Բալանգայա վէ օրատան տա Սօֆիայա ագիմէթ իթմիշ տիր։

Իրիվալէթ կէօրէ, Մ. Նազէվիչ՝ Ռուլկարիսթանրն Ռուգրէչ բոլիթիգա մէմուրլըզը գաթիէն թէրքիթմիշ օլմազա, Ռուլկարիսթան խարիճիյէ նէգարէթի մէմուրիյէթինի տէրօտտէ իտէճէք, վէ եէնի բրէնին ինիսիասընա տէկին իճրան հիւքիմէթ մէմուր օյան հէյէթը մուվաֆգաթիյէ մուավէնէթ էյլէյէճէք իմիշ իսէ տէ, տիկէր պիր բիվալէթ կէօրէ, Մ. Նազէվիչ՝ Ռուլկարիսթան խարիճիյէ նէգարէթի իլէ մալիյէ նազրը վէքիլլիկինէն իսթիֆա իթտիկինէն, պիտալէթը պուհրանատան պէրու ֆիրլէն միւնհալ օյան պումէմուրիյէթլէրէ տիկէր զէմթ նասապ ու թային օլընաճագըզ։

* * *

Խապէր վէրիտիկինէ կէօրէ, Սօֆիատա Ռուսիա ժէնէրալ գօնսօսխանէսինին գալէս տարէյէրինատ պազը էվրագլար վագ ու թէչհիր իտիմիշ օլուպ, մէզգիւր էմրագլարըն պալասընտա Տիգ տ'Օլտենպուրկն Ռուլկարիսթան իլէ Շարգի Ռումէլիին պուլընտըզը չու հալը քէշմէքքէշ պիր նիհայէթ վէրիմէսի լազմ կէլտիկինի, վէ բրէնա Ալէքսանտր՝ Ռուլկարիսթանատան չքգգա կիթտիկի թագտիրտէ, Ռուլկարիսթանա ասլա միւտախէլէ իթմէք նիյէթինտէ օյատարընը Ռուսիանրն պէյան իթտիկինի տախի իլավէ էյլէմիշ տիր։

Պազը Ալի՝ խաթմը մէգալ իթտիկի սրրատա, Ռուլկար հիւքիմէթինին թալէպ իթտիկի թէէմինաթը վէրէպիլմէք իչիւն տէվլէթլէրին սէրան իթտի ճէվապ իթմէյէրինի թալէպ իթմիշ տիր։

Սօֆիատան Հավաս թէլէկրաֆ գուսբանեասընա իշար օլընտըզընա կէօրէ, ասի Ռուլկար զապթանընին պիր գըսմը՝ բրէնին ավտէթինտէն սօնրան հուտուտը Օսմանիյէնին էօթէսինէ կէչմէկէ չալըշմըշտր իսէ տէ, եերմի գատարը Ռուլար մէմուրինի թարաֆընտան թէվգիֆ օլունուպ, անլէրէն իչ զապթի տէ ատաքիրը Օսմանիյէ թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիշլէր իմիշ։

* * *

Բարիզէքի Թան կազէթասընրն Գէլկրատ մուխպիրինտէն ալտըզը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, բրէնա Ալէքսանտր՝ չիւպհէսիզ հէնուզ թէրքը հիւքիմէթ իթմէզտէն էվվել։ Գելկրատա պիր Ռուլկար մուրախասը կէօնտերմէկէ Սրպիա գրալընտան միւսատէ թալէպ իթմիշ տիր։ Մուրախասը մուսիրլէյէ՝ տոզրուտան տոզրույա բրէնին հրսսիյաթը տօսթանէսինի գրալ Միլանա արզ ու թէպիղ իտէճէք, վէ պիր եանլըշ անլայրշտան տօյայը մուվագգաթէն միւնգաթի օյան Ռուլկարիսթան վէ Սրպիա միւնասէպաթը տիբլօմաթիգրյէսինի եէնիտէն թէէսիս էյլէյէճէք իմիշ։

Գրալ Միլան՝ մուրախասը մուսիրլէյհին Գելկրատա իրսալինէ մուվաֆգաթ իթմիշ, վէ լաքին հիւքիմէթլէյէն արասընտաքի ումուրը մուալլագանը թէսվիրէսի իչիւն Ռուլկար մուրախասընն իգթիտարու սէլահիյէթը լազմէյի հալզ պուլընմասընա պէյանը արզու էյլէմիշ տիր։

Բրէնին իսթիֆասը իւզերինէ, մուխապէրէթի մէզգիւրէնին նէթիճէսի նէ օլտուգը մալիւմ եէրիլ տիր։

* * *

Կէչէն բազար էրթէսի կիւնքի թարիխլէ էտիրնէտէն պէրվէճճը ատի եազըլմըշ տըր։

«Ֆիլիպէտէն ալընան սօն խապէրլէրէ կէօրէ, չէհրը մէզգիւրտէ ասայիշ ու ինթիզամ հէնուզ թէմամէն իստէ օլընամըշ տըր։ Ֆիլիպէտէ արա սրրա մուխալիֆ ֆըրգա ալէյհինտէ նիւմայիշլեր վուգու պուլմագտա օլուպ, պու հալ՝ պազը գարըշգըշգալը զուհուրինէ սեպեպ օլաճագ իմիշ։»

* * *

Գ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Տես 366 թիւն)

Նկարագրական ուղեւորութիւն ի Հայաբնակ գաւառս անուն հատորը գրքոյկն արդարեւ արժանի է ընթերցման, այլ սակայն ըստ յանձնարարութեան Հեղինակին Հայ ուսանողաց համար դասագիրք լինելու չափ ԿԱՏԱՐԵԱԼ հանգամանք չունի։ Ուղեւորի մը տեղագրութիւնը կատարեալ և միանգամայն դասախօսելի նիւթ մը լինելու համար պէտք է մի առ մի գծուին գաւառի մը սահմանները, նշանակուին գլխաւոր քաղաքներն ու գիւղերն, իրենց բնակչաց թիւերովը, հին ու նոր շէնքերըն իրենց անուններովն ու նկարագիրներովը, լեռներ, ձորեր, դաշտեր, գետանք, անտառք, բոյսք և առհասարակ, նմանապէս բնակչաց վարքն ու բարքն, պէտքէս սովորութիւնք, նախապաշարմունք և աւանդութիւնք և պէտք է ուրոյն ուրոյն ճշդուին, որպէս զի ուսանող մը ուղեւորի մը տեղագրութիւնը ընթերցած պահուն՝ այդ ուղեւորին ոչ թէ ետեւէն, այլ գլխէն հետեւի։ Տեղագրութիւն մը կատարեալ կը լինի, երբ մեր այս ըսած կերպովը կը յօրինուի։ Մ. Կ. Միրախորեանի Տեղագրութեան մէջ կը պակսին շատ մը բաներ, որոց յիշատակութիւնն անհրաժեշտ էր, զորօրինակ նորին և Վանայ նահանգաց վրայ գրած ատեն, դուրս ձգած է այնպիսի գաւառներ, որք այդ նահանգաց հետ անբաժան են. նմանապէս չէ յիշած բնաւ այնպիսի տեղական սովորութիւններ, որք արդարեւ հետաքրքրելի են մեզ՝ հայրենի երկրէն դուրս ու հեռի ապրողներուս համար։

Մ. Կ. Միրախորեան կը կարծէ թէ իւր տեղագրական գործն «սահմանեալ է օրինակելի լինելոյ և միանգամայն ՆՈՐ ուղղութիւն ներշնչելոյ զՀայաբնակ գաւառաց գրել ուզողներուն»։ Սխալ է իւր այդ կարծիքն և իր ուղղութիւնն նոր բան մը չէ։ Իրմէ առաջ Հայաբնակ գաւառներու վրայ գրողներն ինչ ընթացք որ բռնած են, ինքն ալ նոյնին հետեւողութեամբ վարուած է։ Գեւորգ Վ. Կոլոնկեցի, Գարեգին Վ. Նաթանեան, Գարեգին Վ. Սրուանձտեանց, ինչպէս նաեւ մեք եւս մեր «Խօսք ըղհայրենեաց» անուն տետրակովս, այն ընթացքն ունեցած ենք, ինչ որ ինքն ունեցած է։ Տեղագիր ուղեւոր մը ի՞նչ կրնայ գրել, այն՝ ինչ որ կը տեսնէ ու կը լսէ։ Տեղագիր ուղեւորի մը պաշտօնը աշխարհագրել չէ, այսինքն աշխարհագրութեան լիակատար դասական գիրք մը շինել չէ, այլ ուսումնասիրելի և առաւել եւս հետաքրքրելի ինչ բան որ գտնէ, զայն ի գիր առնուլ ամփոփել և հրատարակելն է միայն, որպէսզի ուրիշ ուղեւոր մ՚ալ զայն ի ձեռին ունենալով օգտուի, այսինքն անխոտոր առաջնորդ մը ունենայ իւր ուղեւորութեան մէջ։

Բայց Մ. Կ. Միրախորեանի տեղագրութեան մէջ բան մը կայ, որ արդարեւ օրինակելի է, օրինակելի՝ ամէն Հայու. այն է ուսումնասիրութեան և հայրենասիրութեան կրկնակի զգացումը։ Տեղագիր-ուղեւորի գրչէն արցունք կը վազէ, երբ ժողովրդեան տգիտութեան, և արիւն կը վազէ, երբ ժողովրդական պանդխտութեան վրայ խօսելու առիթը կունենայ։ Ահ, այս գիրքն ընթեռնլով անկարելի է որ Հայորդի մը զգայէ իւր արցունքը տեսնելով հայրենի երկրին մէջ բնակող ժողովրդեան չքաւորութեան վիճակը յերեսաց տգիտութեան, և զգայ իւր զայրոյթը, տեսնելով հայրենի երկրէն դուրս բնակող ժողովրդեան ԱՀԱՒՈՐ մեղքը, անհոգութեան և անտարբերութեան ԱՄԵՆԱՑԱՆՐ մեղքը, նկատմամբ մեր հայրենի երկրին բարգաւաճման և ժողովրդեան զարգացման ի՛ լոյս գիտութեան։

Մ. Կ. Միրախորեանի Գ. հատորի վերջին մասը, որ կը վերաբերի «Հայ գիւղացւոց տարեկան կենաց չորս եղանակի համառօտ նկարագրին», կատարելապէս գեղեցիկ և սրտայոյզ է։ Այս նկարագրէն արժան կը համարիմք հետեւեալ տողերն ընդօրինակելով արտատպել։ «Ձմեռուան եղանակն Հայաբնակ գաւառաց գիւղօրէից համար առհասարակ օր հանգստեան է, նման կիւրակէ առուրց։ Խանձեալ կենդանիք կը կապուին ախոռներու մէջ, մօլիներն կամ նշանաւոր եզներն այդ բնակութեանց անկիւններն՝ պատուաւոր տեղերն արդէն գրաւած են։ Գիւղացւոց պատրաստած աւելի լիճ տեղն, որ տնուի միջավայրն է, մէկ մէթր բարձրութեամբ, որոյ բոլորտիքը շուրջանակի թումբեր են քաշուած, որոց եռեւը նոյն ուղղութեամբ կը կենան տան գաւշու ձագերն՝ իւրեանց հոգւոյն հատորները։ Այս խորհրդատեղին կը հաւաքուին մեր գիւղացիք տարուան տխուր եղանակին։ Անուսուցիչ վանականներ մամուռոր տեղերը առանձնացած՝ վէգ կը խաղան, երիտասարդներն վէգով ընկոյզ, որով կը վատնեն իրենց թանկագին ժամերն։ Տերերն՝ ընդ որս նաև գիւղապետն կայլոն (չարչուր) կը ծխեն և իրարու եւ կը հրամցնեն։ Այս ատենուան խորհրդակցութեան նիւթերու տեղակներն աւելի շատ են, զառամեալներն ձայն չունին, զի «իրենց բան լմնցած է»։ Իսկ խելահասներն կը խորհին ու կը խորհրդակցին, մին կը չափէ առանց կանգունի, միւսն կը ձեւէ առանց մկրատի և մեկալն ալ կը կարէ առանց ասեղի, և կը խօսին երկարօրէն և դատողաբար ընդհանուր երկրիս, փեսայի և հարսի, հակառակորդի կամ բարդի, վերջապէս երկրաւոր ու երկնաւոր շատ բաներու վրայ, բայց չեն խօսիր բնաւ գրելոյ և կարդալոյ վրայ, կամ իրենց բացատրութեամբ սեւի և սպիտակի (գրի և թղթի) վրայ։ Առայս լաւ են, զի սրտերունին չկայ ուսման սիրոյ հուր։ Եթէ գտնուի մի լուսամիտ անձ, որ կարենայ վերջի ամենակենսական կէտի վրայ խօսք մը բանալ, շուտ կը կարկեն դորա լեզուն ասելով, թէ «մեր հժեր շատ կարդալով անառատուած կը լինին կամ մեր պապենական ժամ, պատարագ չեն ճանաչեր»։

Զարմանալի՝ մտային յեղափոխութիւն։ Ժամանակաւ մեր գեղջուկներն կասարկէին թէ «մեր տղաք տէրտէր ու տիրացու պիտի ըլլին», որ գլորտուն զիրենք», այժմ տարբեր առարկութեամբ միեւնոյն ուղղութիւնը բռնած կեցած են եղեր դպրոցական կարեւոր խնդրոյ նկատմամբ։ Ինչ ասելի հակայեղափոխութիւն։ Ո՞յք ամանք ժողովրդեան գաղափարն այդ աստիճան պղծեր են, և զայն յեղաշրջեր են յանուսումնասիրութիւն։ Արդեօք դպրոցական նորեկաց իմաստակներու գործ է այս։ Բայց այդ իմաստակներն ուստի՛ բուսեր են, որք երբ այն վարժարաններէ՞ն, որք վերջերս բացուեցան ի Հայաբնակ գաւառս այլեայլ ընկերութեանց միջոցաւ։ Եթէ տարաբնակ Հայոց դրամական օժանդակութեան շնորհիւ կրթութիւն և ուսում ուսանողներն են այդ սարսափելի յեղափոխութեան բուն պատճառներն, ուրեմն ոլուելի աղէկ է որ փակուին մեր քըակներն, փակուին այդ վարժարանները, քան տեսնել տարաբաղդ երկրի մը մէջ բնակող տարաբաղդագոյն ժողովրդեան մը սուրբ հաւատքը խախտող, իրեն միակ մխիթարութիւն մը նացած հոգեւորը կապտող կողոպտող իմաստակաց այդ վոհմակը։ Տեղագիր—ուղեւորն կարի իմն իրաւամբ կը ծանրանայ այս կէտի վրայ և ամենուս աչքը բանալու համար հետեւեալ ծանօթագրութիւնը կը յաւելու. «Թէ ե՛ր այս ամենատխուր և ամենավտանգաւոր եզրակացութեան եկած է և կը գայ օր ըստ օրէ երկրի Հայ ժողովրդեան միտքն, և գայթակղի կրթական գործէն, և թէ ո՛յք են գլխաւոր պատճառներն, որով և պատասխանատու այս սպառնալից երեւոյթին. այս մասին, երկասիրութեանս շրջանակէն դուրս, պատեհ առթիւ մը անիմ յուզելիք մի քանի կենսական խնդիրներ, որոնք ազգային գոյութեան և ապագային հետ այնպէս սերտիւ կապուած են, որպէս հոգին և մարմին, դրական փաստերով ցոյց տալ երկրի լուսաւորութեան համար ճիգ թափող կարգ մը ցանգակաւոր ընկերութիւններու անհաշիւ ուղղութիւն, որոց համար ցարդ քանի հազարաւոր ոսկիներ ծախսուած են և կը ծախսուին, ինչ հակապատկեր արդիւնք յառաջ եկած է և թէ երկրի զարգացման և հեռատես մասի գաղափարն ինչ է վերաբերութեամբ մեր ակնարկած խնդրոց, զորս այժմ կը թողում իւրեանց մթութեան և ծանրակշիռ վիճակին մէջ և կանցնիմ շարունակել իմ ներկայ ըսելիքն։»

Մ. Կ. Միրախորեանի այս յայտնութիւնն ամեն կերպով վտանգաւոր է և պէտք է դարմանել ընդփոյթ ձեռնարկել։ Տեղագիր—ուղեւորն կամ սուտ է և կամ իրաւ, եթէ սուտ է, պէտք է հերքուի, իսկ եթէ իրաւ, պէտք է դարմանուի, մանաւանդ նոյա կողմէ, որք Հայաբնակ գաւառաց մէջ կրթական գործին մղում տալու պաշտօնն ունին։ Վասն զի ըստ տէրունական բանի, «ոչ է մարթ առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց»։ Այս մասին բոլոր ընկերութեանց մանաւանդ Միացեալ ընկերութեանց ամենախորին ուշադրութիւնը հրաւիրելէ յետոյ՝ կը կնքենք մեր այն տեսութիւնը։

Մ. Կ. Միրախորեանի Տեղեկագրութեան մէջէն ԳՈՒՇԱԿՈՒԻ մեր նոգրով հետեւեալ մասն առնուլ և ստանոր արտատպել, արժան կը համարիմ, մեր ընթերցողաց գրօսանք մը տալու համար, գրօսա՛նք՝ զոր կը վայելեն մեր հայրենական երկրին մէջ մերազնեայ գեղջուկներ. «գիւղին մէջ մօլի գոմէշ ունեցողներն իրարու հետ կը խօսին, իւրեանց գոմէշներն հանել ի կռիւ։

Գիւղացիք արդէն կիմանան, զի խօսքերնին ծածուկ չէ և ես յիմ ուղեւորութեան բնաւ չտեսի խորհրդապահութեան մի նշոյլ այդ Հայ մարդոց քով. ձայն կը տարածուի գիւղի ամեն կողմը թէ այս ինչ անձանց գոմէշներն այս ինչ տեղ կռիւ պիտի ընեն, ահա հոս է մեր աշխարհի Հայոց գեղջկական կենաց մի հետաքրքրական կողմն, որ իրենց մէջ ամենուն առ հասարակ սիրելի է։ Երբ որոշեալ ժամն կը հասնի, երկու գոմշատէրք հրաման կընեն մշակներուն թէ «դուրս հանեցէք ՄԵՐ մօլիներն և բերէ՛ք այս ինչ արտի մէջ (տեղւոյ անուն տալով), ուր պիտի թողումք զանոնք ի կռիւ»։ Մշակաց արդէն ուզած բանն է. անմիջապէս տունը կը վազեն ուրախական ցոյցերով. երկու կողմանց մշակներն մօլիներու գլուխը դրուած չուաններու ծայրերէն կը բռնեն երկու կողմանէ, կոճն տակուին գոմէշի վզէն չհանած՝ ախոռներէն դուրս կը հանեն և կը տանին դէպ ի յայն տեղին, ո՛ւր պիտի լինի մեր գիւղացւոց գոմշակռիւն, զոր տեսնելոյ փափաքով մեծ և փոքր, որք և կանայք խուռն բազմութեամբ հոն կը դիմեն։ Այս պահուս գոմշատէրք ձեռքերնին եռեւնին դրած վեհանձնօրէն կը կենան բազմութեան մէջ, մշակներն եւս մօլիներն բերած և պատրաստ կը կենան՝ անհամբեր սպասելով տէրոց վերջնական հրամանին. վերջապէս հրաման կարձակուի, խոտաղներն զգոմէշս յարմար դիրքով կը կեցնեն, կոճերն վար կառնուն վզերէն և իրարու մօտեցնելով կը տան ճակատ ճակատի, չուաններն քակելով իրենք ետ կը քաշուին, մօլիներն կռուին կը շարունակեն և կարելի է ասել 3—4 ժամէն աւելի։ Գիւղի երիտասարդներն երկու կողմէն չուաններ ձեռքերնին բռնած՝ զգուշօրէն կը կենան, որպէս զի այդ երկու կռուասէր անասունք երբ զիրեար վնասելոյ չափ յառաջ երթան, յաղթութիւնն տակաւին անորոշ մնացած, անմիջապէս իրարմէ զատեն։

Ազնիւ վերծանող. այժմ մեր մօլիներն տակաւին կռիւնին շարունակելոյ վրայ կը գտնուին. տէրերն աչալուրջ հսկողութեամբ կեցած կը նային գործի վախճանն տեսնել, սիրտերնին կը նետէ իւրեանց այդ անասնոց յաղթութիւն տանելուն և կամ պարտութիւն կրելուն համար, վերջապէս կամ կռիւն երկարելով իրարմէ կը բաժնեն, կամ ի նոցանէ մին կը փախչի. որով եւ հանդէսն վերջ կը գտնէ. ներկայ եղողներն կը վերադառնան տուներնին եւ ոմանք եւս կը շնորհաւորեն զյաղթողին տէր, որոյ դէմքի ամեն կողմը կը տեսնուի բնական մի գոռոզութիւն. իսկ յաղթուողի տիրոջ վրայ կը տիրէ խորին տրտմութիւն մը։

Մ. Կ. Միրախորեանի գրքոյկն ալ և ինքն ալ ազգովին հաճակրանաց և քաջալերութեան արժանի են, հազար շնորհակալութիւն նոցա, որք զՀայրենեաց կը ճառեն ու կը խօսին։

Ցաւալի քարոզած եմք և կը պնդեմք իսկ թէ ի՛նչ օգուտ ունին այն օտարոտի վիպասանութիւնք, որք այսօր հեղեղօրէն կը կտան կը ցեռան մեր գրական ասպարէզին վրայ։ Հայրենի երկրին ու ժողովրդեան վրայ խօսող տետրակ մը հազար անգամ աւելի արժէք պէտք է ունենայ մեր աչքին առջեւ, քան մեծահատոր օտար այն տեսակ գրքեր, որք մեր ներքին կենաց հետ բնաւ առնչութիւն չունին։

Մ. Կ. Միրախորեանի ընթացքն օրինակելի և գովելի է արդարեւ, շնորհակալ եմք իրմէն, և կը մաղթեմք որ իրեն պէս Հայորդիք անպակաս լինին Հայոց Ազգին մէջ։

(Շարունակելի)

ՎԱՀԱՆ Վ. ՏԷՐՄԻՆԱՍԵԱՆ

1886 օգոստ. 27

Գարակէօմրիւկ

ՍՕՆ ԹՕՍԹԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Բրէնս Ալէքսանտրըն մագամը էմարէթտէն պիրիսթիֆա պիր հէյէթը նիյապէթ թէշքիլի իլէ սալը ագշամը Սօֆեադան հարէքէթ իթտիկինի միւսթախպըրաթը թէլէկրաֆիյէտէն օլարագ տիւնքի նիւսխէմիզտէ եազմըշ իտիք տէ, տիւնքի Վարնա բօսթասըյլա կէլէն Եվրօբա վէ սաիր կազթալարտա, բրէնսին ավտէթինտէն սօնրա վէ իսթիֆաի մէզգիւրտէն էվվէլ Պուլկարիսթանըն ահվալի հագգընտա պազը թաֆսիլաթ վէ միւթալէաթ կէօրիւլմիւշ օլմագլա, պէրվէճճը աթի տէրճ ու պէյան օլունուր։

Ֆիլիպէտէն եազըլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, բրէնս Ալէքսանտր՝ Սօֆիայա ավտէթինտէն սօնրա քէնտույէ թէսաուֆ իտէճէք օլան միւշքիլաթ իւզէրինէ քէնտի քէնտիյի ալտաթմայըպ, ահվալը ումումիյէ հագգընտա կազէթալարըն եազտըգլարընը քէմալը տիգգաթլա օգումագտա, վէ պէօյլէ էճնէպի կազէթալարընըն պէյան իթտիքլէրի էֆքեար ու միւթալէաթտան հիսսէ վէ մալումաթ ալըրտան սօնրա Մ. Սթամպուլօֆլա իսթիշարէ իթմէքտէ իմիշ։

Պիրճօմլէ Պուլկար միւթէպէրանըրըն դանն ու էֆքեարըննա, Ռուսիա՝ Պուլկարիսթանը տայմա իսթէտիկի կիպի իտարէ իտէպիլմէք իչիւն անը էտնա պիր հալտէ թուտմագ իսթէմէքտէ տիր։ Միւթէպէրանը մուտաքէյէհէմ իսէ իսթիգլալիյէթը թամմէյէ թարաֆտիր օլուպ մուհաֆազաքեարան տախի հէման այնը էֆքեարտա պուլունմագտա տըրլար։ Եանի Պուլկարիսթան՝ միւսթագիլ օլարագ Պուլկարլարըն օլմալը վէ եալընըզ մուէպպէտէն Ռուսիայա միննէթտար գալմալը։

* *

Բրէնս Ալէքսանտրըն Ռուսիա Չարընա քէշիտէ էյլէտիկի թէլէկրաֆնամէի ուպուտիյէթ քեարանէսինէ Չարըն վէրտիկի ճէվապ հագգընտա Սթ-Պէթէրսպուրգ Նավ Վրէմիա կազէթասը պէր վէճճը աթի պէյանը էֆքեար իթմիշ տիր։

«Պիրինճի քէյիֆիէթէն սօն քէյիֆէյէ գատար Չարըն ճէվապը՝ սէօզիւնէ զարըզ կէլմէմէսինէ պալմըզ օլմայան վէ թասավվուրաթըմըզը էն. կէլլիք վէրիլմէսինի իսթէմէյէն պիր ատամըն թէմամըյլա հիտտէթ ու զագապը չէնտիրէնի անտըրլըյօր։ Էկէր բրէնս՝ Պուլկարիսթանը թէրք իտսա, Ռուսիանըն հըմայէ չանըսա (փռոթէքսիոնու) մանի օլմագտան փարիզ օլուր իսէ, իհթիմալ քի Չար՝ բրէնսը միւշարէլէյհէ ավֆ իտէճէք տիր։

«Ռուսիանըն բրէնսէ վագը օլան մուամէլէ՝ պիր ուճատ օ պիր ուճա հագարէթամիզ տիր։ Էկէր բրէնս էրքէչճէ տավրանըշ օլսա իտի, էֆքեարը ումումիյէյի քէնտուլէ գուվվէթլի պիր սիլահ իթթիխազ իտէպիլիր, վէ օ հալտէ Չար պիլէ սիլահը մէզգիւրէ մուգավէմէթ իտէմէյիպ, անը նազարը տիգգաթա ալմագա մէճպուր օլուր իտի»։

Մէզգիւր կազէթա՝ էինէ բրէնս Ալէքսանտր հագգընտա պէր վէճճը աթի տիկէր պիր մէգալէ նէշր իթմիշ տիր.

«Եվրոպա իչիւն բրէնս Ալէքսանտր՝ Պուլկարիսթանա ճէսուր վէ գիթին պիր հիւքիւմտար օլուպ, էկէր քէնտիսինէ պիր սուրէթը տիրայէթմէն-

(272)

ՍԻՄՕՆ ՎԷ ՄԱՐԻ

ՄԻԻԷԼԼԻՖԻ

ԳՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԻՆ

ՄԻԹԷՐՃԻՄԻ ԱՆԹՕՆ ԱԼԻՖ

Նիւտօվիգ Գրէսսօլ իլէ Մարիս Վասսէօրին տաիրէի պէլէտիյէյէ կիթմէլէրինտէն պէլ ալթը կիւն սօնրա, պիր սապահ Գօնթ Իվան Ալփէրին օտասընտա բէնչէրէնին էօնիւնտէ օթուրմըշ պիր կազէթա օգումագտա վէ խասթա տախի Ցօգթօր Սէրժ Իվանօֆըն թէրիմիյ իթմիշ օլտուղը պիր մուալիճէյի ալըրտան սօնրա բաշած վէ տէրինճէ ուլումագտա օլուպ, կազէթանըն չայանը միւթալաա գըլմընը օգուտուրտան սօնրա, թէսատիւֆի օլարագ նազարըը վէֆիյաթ իլէ նիքեահլարըն միւնտէրիճ օլտուղը իւչիւնճի սահիֆէյէ աթֆ իթմէքլէ, կէօզիւնէ Մօրիս Վասսէօր իլէ Մարի Գրէսսօլըն իսմլէրի իլիշմէքլէ պէրապէր, սանտալյէսինին իւզէրինտէ սըչրայըվէրտի։ Շաշգընլըգընտան օգուտուղընը եալան վէ իսմլէրի պէնզէթմիշ զաննըլյա, թէքրար պիր տըգգաթլըճա միւթալաա իտիպ եանըլմատըղը օլտուղընը անլայարագ քէնտի քէնտինէ.

—Մամաֆիհ գապիլ տէյիլ, պիր վէհմ իլէ պուլնա ինանամամ. . . . Մարի Գրէսսօ՞լ իլէ մի էվլէնմիշ, Ցիմտի օլուր քի պիչարէյի իճպար իտիյօրլար, ալտաթըյօրլար։ Ալփէրի էօլմիւշ զաննըլյա սէրպէսթ գալմըշ օլտուղընտա գաճըր օլմատըգճա, Մարի պու նիքեահը գապուլ իթմիւշ օլամազ. էկէր Ալփէրին հայաթտա օլտուղընը պիլսէ, քէնտի հիւսնիւ րիզասըյլա վէրմիշ օլտուղը սէօզիւ օ թաք վէ պիլիւնմէհ գըզըլցաղ կէրի ալմազ իտի։ Ալփէրին սաղ օլտուղընը . . . եաշայաճաղընը . . . էօլմէտէն գուրթուլտուղընը, վէ չու միւճիզէնին մահզա քէնտի իչիւն վուգու պուլմըշ իտիկինի, օ գըզճըղազա նասըլ պիլտիրմէլի։ Եօ՛գ, եօ՛գ. պու նիքեահ օլմայաճագ տըր, վէ տէ օլմամալը տըր։ Իսթէմէմ քի պու նիքեահ օլսուն։ Լաքին նա՞սըլ իտիպ տէ մէն իթմէլի—տէմէքտէ իտի։

36

Պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, գայլարընը չաթըպ իրինէ քէնտի քէնտիյէ.— Նիհայէթ պու մասամ Րօզիէ նէ՞ տիր օնը պագալըմ. . . պիր վագթ պիր գաթիլին մահպուպէսի իմիշ, պու կիւն տէ զավթիյէ խաֆիյէսի . . . մագպուլ հալլէր տէյիլ. Խօնիւմիւզտէքի գարը էօյլէ պիր վալիտէ տէյի՞լ մի քի օղլունըն իւթիգպալինի թէէմին իթմէք իչիւն հէր կէօնա թէտպիրի, համթա էն պէյէնիլմէյէն թէտպիրի կիւզէ ալըյօր . . . էկէր պու իշ սահիհ իսէ, հէմ վալիտէնին կէօնլիւնէ կէօրէ օլուր . . . Մարի Գրէսսօլա քէնտինի չալըշըն կէօրմէյէճէք օլուր իսէմ, եազարըմ, վէ իչիւն էլլէթ պիր թէսալլի պուլըրըմ—տէյիպ, օտա . . . կիյինիպ խըրմէթքեարը չաղըրտը։

—Պէն տիշարը չըգաճայըմ, չաբուգ կէյինիրիմ. Մ. Ալփէր ուլուլօր. Լէէր եահըն, ալգըշ էթ քի ույանտըրմայալըն—տէյու թէնպիհ իթ . . . պիր արապայա աթլայաը վէ Կապրիէլ Սէրվէնին խանէսինէ կիթտի։

Բէսսամ մէրգումը կէօրտիւքտէ.— Սէֆա կէլտինիզ. սէվկիլի Թէշրիֆինիզ . . . զարարըը պիր շէյ եօ՞գ եա . . . Ալփէր էյի մի՞ եա։

Գօնթ.— Ալփէր էյի տիր. համթա պու կիւն քէսպը սըհհաթ իտէճէյի թէէմին օլունապիլէճէք պիր հալտէ իտի. լաքին պէն օնու գուրթարմագա չալըշըրքըհա, պաշգալարը էօլտիւրմէկէ ուղրաշըյօրլար։

Բէսսամ.— Էօլտիւրմէկէ՞ մի ուղրաշըյօրլար։

Գօնթ.— Էվէթ։

Բէսսամ.— Նէ՞ վէհմ իլէ, անլաթըն Ալլահ աշգընա։

Գօնթ Իվանըն կազէթատա օգուտուղընը հիքեայէ պիւրէ, Մարինին րիզասընը հէպէն թահսիլ իթմէք իւզրէ գուլլանըլան թէտպիրին քէնտինճէ նէտէն իպարէթ պուլունտուղընը անլաթտը։

Բէսսամ.— Մամաֆիհ Գրէսսօլա մալումաթ վէրմէլի։

Գօնթ.— Պէն օնու տիւշիւնտիւմ. Ալփէրին քէսպը սըհհաթ իթմէքտէ օլտուղը, գարիպէն քէտէրլիյէ պէրապէր քէնտիսինի պէտէն չէվիրմէյէ իսթէնիլմէկ քեարտէյինի Մարինին գուլագըննա էրիշտիրմէլի։

Բէսսամ.— Գունլարըն քէաֆֆէսինի քէնտիսինէ եազընըզ։

Գօնթ.— Օնա գաթիէն գարար վէրմիշիմ տիր. լաքին էկէր չի սիզ եարտըմ իթմէ՞զ իսէնիզ, մէքթուպըմ պիչարէ գըզճըղազը գուրպան կէօնտէրէնլէրին էլինէ կէչէպիլիր . . . խիւլասայի քէլամ, սիզին մուավէնէթինիզէ միւհթաճըմ։

Բէսսամ.— Պանա իհթիյաճընըզ մը վար։

Գօնթ.— Հայ հա՛յ։

Բէսսամ.— Պէն էմրինիզէ հազըրըմ ամմա, սիզէ նէ կէօնա խըզմէթ իտէպիլիր օլտուղըմը քէշֆ իտէմէյօրըմ։

Գօնթ.— Գուրասը բէք գոլայտըր. Սիմօնա Մարի սէհայէթ իթմէքտէ օլտուղը ճիհէթլէ, մէքթուպումու նէզտինէ գապուլ իտիյօր. համթա Մարի սըրըրըը Սիմօնա աչըյօր. պինաէալէյհ, սիզ պանա Սիմօնը թանըթտըրըրընըզ։

Բէսսամ.— Հագգընըզ վար, էֆքեարըընըզ բէք կիւզէլ. եարըն տէյիլ օ պիր կիւն բազար տըր. Սիմօն մէքթէպտէն չըգաճագ տըր. եազընըզ քէնտիսինէ քի, հէմշիրէսինէ պուրայա կէլսին։

Գօնթ.— Էյէր միւսաատէ իտէր իսէնիզ, պէն տէ էօյլէ եազարըմ։

Բէսսամ՝ գօնթա լազըմ օլանը վէրիպ, գօնթ աթիւսէլէր մէքթուպը եազտը։

Բուլօ 18 Մայիս

Մատմազէլ.

Մատմազէլ Մարի Գրէսսօլըն [illegible] Ալփէր [illegible] Մ. Կապրիէլ Սէրվէնի [illegible] Մատմազէլ։

Գօնթ ԻՎԱՆ ՍՄՕՒԼՕՖ

Գալատէքի մէքթուպը տիւրիւպ, բէսսամըն թարիֆի մուճիպինճէ գարֆըն իւզէրինի տախի եազտըգտան սօնրա, բէսսամէ արզը թէշէքքիւրլէ միւֆարէգաթ պիւրէ, մէքթուպը բօսթա գութուլարընտան պիրինէ աթը վէրտի, վէ էվէ ավտէթ էյլէտի։

Ալփէր հէնուզ ույանմամըշ տը. Ֆիլվագը պէնզի հալա սօնուգ օլուպ, դայէթ զաիֆ իտի իսէ տէ, հայաթը թազէ քէսպ իթմէքտէ օլտուղը եէք նազարտա անլաշըլմագտա իտի։ Գօնթ Իվան իչէրի կիրտիկի սըրատա, Ալփէրին չէհրէսինտէ ալաիմի ֆիթրաթ միւշահէտէ էյլէտի։

(Տիւ-4)

տանէտէ պիր ազ մուավէնէթ օլունսա, Պալգանլար մէսէլէսինի Ռուսիատան մաատա սաիր պիլճումլէ տէվլէթլէրին խօշլանաճաղը պիր սուրէթտէ խավշ խավշ թէսվիյէ իտէպիլիր իտի.

«Էյէր լայըգը վէճհիլէ բրէնսէ մուավէնէթ օլընմասը իսէ, պունտա գուսուր՝ բրէնս Պիզմարգըն տըր. խաևօտ միւշարէլէյհ Ալէման պաշ վէքիլի պէօյլէ գարարլաշտըրըմըշ տըր.

«Ֆրանսա իլէ ևէնի պիր մուհարէպէ գօրգուսը՝ բրէնս Պիզմարգը Զարըն գուճաղընա աթմըշ օլմաղլա, չիմտիլիք Ռուսիա Զարը՝ ահվալէ սահիպ պուլընմագտա տըր. Ալէմանիա պաշվէքիլինին տէրայէթ ու ֆէթանէթը ֆէվգէլդայէսինի թաստիգ իթմէքլէ պէրապէր, միւշարէլէյհին պու իշտէ պիր խաթա իթտիկինի զանն ու գըյաս իթմէքտէն տէ քէնտիմիզի ալամըյօրուզ.»

⁂

Բրէնս Պիզմարգըն միւրէվվիճի էֆքեարը օլան Նօյ Ֆրայէ Աէլգէմայնէ Ցայթունկ կազէթասը՝ տէվլէթլէրին Պուլկար հատիսէսինի էվվէլտէն պիլտիքլէրինէ, վէ Ինկիլթէրրանըն Ալէմանիայա միւրաճաաթընտա Աւսթըրիայա միւրաճաաթ իթմէսի իչիւն ճէվապ ալըգ էյլէտիկինէ, վէ Աւսթըրիանըն տախի բրէնս Պիզմարգըն րէյինի Թալէպ իթմէսինի Ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ ճէվապէն պէյան իթտիկինէ տաիր օլան հավատիսլէրի թէքզիպ իթտիկի կիպի, Կասթէյն իլէ Ֆրանձէնսպատ միւլագաթլարընտա բրէնս Ալէքսանտրըն Թէպտիլի օլընմասը հագգընտա պահս վէ միւզաքէրէ ճէրէյան իթտիկինէ տաիր օլան շայիանըն տախի ասլ ու էսասը օլմատըղընը իլան ու պէյան էյլէմիշ տիր.

Հալ պու քի մէվսուգէն խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ միւլագաթը մէզքիւրէտէն սօնրա, Պուլկարիստան սանտալիի էմարէթինէ քէնտի թէքլիֆ իտէճէկի Նամզէտի բրէնս Պիզմարգա Նիմ րէսմի սուրէթտէ իշար իտուպ, պունըն Պէթէրսպուրկ սէրայընա մէրպուտիյէթի պուլընան վէ Զարըն Թէվէճճիւհինի ճէլպ իտէն բրէնս Օլտէնպուրկ օլտուղընը պիլտիրմիշ իսէ տէ, բիվասիթէ կէօրէ, բրէնս Պիզմարգ՝ ախիրէն Ռուսիա խարիճիյէ Նազըրը Մ. տը Կիերս իլէ իճրա էյլէտիկի միւլագաթընտա Թէպլիղաթը մէզքիւրէյէ հիչ պիր էհէմմիյէթ վէրմէմիշ տիր.

⁂

Բէթէրսպուրկտան Վիէննանըն Պօլիթիշէ Քօրրէսպօնտէնց կազէթասընա չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա կէօրէ, գրալ Միլլան իլէ բրէնս Ալէքսանտր արասընտա պու տէֆա հուսուլէ կէլէն մուգարէնէթ՝ Զար իլէ մուգարրիպլէրինին տէրէճէի նիհայէտէ խօշնուտսըզլըղընը մուճիպ օլմուշ, վէ պու մուգարէնէթին՝ Աւսթրիա—Մաճարիսթանըն պիր մանօվրասը օլտըղը զանն օլընմըշ տըր.

⁂

ԲՐԷՆՍ ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԸՆ ՆՈՒԹԳ ՎԷ ԻՍԹԻՖԱՍԸ

Ալաֆր. սէպտէմպէրին 4ինճի կէչէն ճումաա էրթէսի կիւնիւ բրէնս Ալէքսանտրըն Թէլէկրաֆընա Ռուսիա Զարընըն ճէվապը իլէ Ալէմանիանըն Նիյաթ ու էֆքեարը Սօֆիատա մալիւմ օլընտա, օ ագշամ չէհրը մէզքիւրը պիր հիւզն ու քէտէրը ուլումի իչաթա իթմիշ, վէ բրէնսին անգարիպ Թէրքը հիւքիւմէթ իտէճէկի անլաշըլմըշ տըր.

Բրէնսին Սօֆիայա տուխուլի մէնասէպէթլէ իճրա օլընան Նիւմայիշաթը իհթիրամքեարանէտէն վէ ասաքիրին րէսմը կէչիտինտէն սօնրա բրէնս՝ դայէթ մահզուն վէ միւքէտտէր պիր հալտէ սէրայա կիրմիշ, վէ ճէնէպի բօլիթիգա մէմուրինի իլէ զապիթան՝ պէօյիւք սալօնտա իճթիմա իթտիքլէրինտէ, բրէնսը միւշարէլէյհ տախի սալօնա կէլիպ պիր Նութգ իրատ իթմիշ, վէ էսնաի մուհարէպէտէ քէնտի ևանը պաշընտա հարպ իթմիշ օլան ասի զապիթան իլէ ասաքիրին Թավր ու հարէքէթինտէն տօլայը քէտէրը ազիմ հըսս էյլէտիկինի պէյանտէն սօնրա, Ռուսիանըն քէնտի հագգընտաքի Նիյաթ ու էֆքեարընտան պահս իթմիշ, վէ Զարըն ճէվապընը զապիթանա գըրաաթ իտուպ, իւմէրա վէ զապիթան վէ օրտու վէ էհալինին րէյ ու էֆքեարընը իսթիֆսար իտէճէկինի վէ պաաէհու լազըմ կէլէն ֆէտաքեարլըղը իճրայէ հազըր վէ միւհէյյա պուլընաճաղընը պէյան էյլէմիշ տիր.

Բրէնս՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի ևանտէ, հըչգըրըգ իչինի չէքմէքտէ, վէ հէյէճան՝ քեաֆֆէի հուզզարա սիրայէթ իթմէքտէ իտի.

Պիր արա էհէմմիյէթլի բօլիթիգա մէմուրինինտէն պիրի՝ պէյանը իթիրազ իտէրէք, ասի զապըթանըն ճիւզի պիր մըգտարտա օլտուղլարընը տէրմիյան իթտիքտէ, բրէնս՝ մումաիլէյհէ ճէվապէն «էօյլէ ամմա էն ալա զապըթան իտիլէր. պէն քէնտի քէնտիմի ալտաթամամ» տէմիշ տիր.

Միւճիւմէ հազըրուն՝ պու հիւզնէնկիզ մէնզարէտէն դայէթլէ միւթէէսսիր օլտուգլարը հալտէ չէքիլիպ կիթմիշլէր տիր. Զապըթանտէն սօնգրա մէմուրին՝ բրէնսին հուզուրընա չըգմըշ օլտուգլարընտան, բրէնս՝ անլէրէ տէ չու վէճհ իլէ իրատը մէգալ իթմիշ տիր. «Հագգըմտա բըհար էյլէտիկինիզ հըսսիյաթտան տօլայը սիզէ պէյանը թէշէքքիւր իտէրիմ. լաքին գալպիմտէ աչըլմըշ պիր եարա վար տըր. Պէշէրիյէթ հալինտէ գուսուրլարըմ վար տըր. ֆագաթ բրէնսլիք սըֆաթըմտա գանունըմ տայմա վազիֆէմի իճրա իթմիմ վէ ասլա գուսուրտա պուլընմատըմ. Հէր Նէրէտէ օլսամ, Պուլկարիստանըն սաատէթը հալի իչիւն ճէնապը Հագգա տուա իտէճէյիմ.»

Բրէնս՝ պու Նութգը սէօյլէտիկի սըրատա պիր ազ Թէթրէմէքտէ վէ գըլըճընըն գապզէսինի սըգըր սըգըր Թութմագտա իտի.

Ճումաա էրթէսի ագշամ զապըթան իճթիմա իթմիշ, վէ միւրախէրէնտէ բէք պէօյիւք պիր Թէլաշ վէ հէյէճան միւշահէտէ օլընմըշ տըր. Ալէմանիա գօնսօլօսը օ ագշամ սէրայա կիրմիշ, վէ Մ. Գարավէլօֆ տախի օ ագշամը մաճզուպիյէթտէն Թախլիյէ օլունուպ, դալիպա սէրայա չաղըրըլմըշ տըր.

Բրէնսին Թէրքը հիւքիւմէթ իթմէք Նիյէթինտէ պուլընտըղընը միւպէյյին կէչէն ճումաա էրթէսի կիւնի իրատ իթտիկի Նութգըն մէալը ասլիսի պէր վէճհը ատի տիր.

«Նէտի սէնէ Պուլկարիստանըն իսթիգլալիյէթինէ վէ մէնաֆիինին Թէվէսսիւ ու Թէրագգիսինէ չալըշտըմ. Պիլխասսա տայմա օրտուլը վէ զապըթանըը Թուշիւնտիւմ. Զապըթանա էվլատ Նազարըյլա պագարըմ. Պուլկարիստանըն շան ու շէրէֆի իչիւն իճրա իթտիկիմիզ մուհարէպատտա պանա րէֆիգ օլան զապըթանը էթրաֆըմտա կէօրտիւքչէ, ահվալը չախսիյէմ հագգընտա էմնիյէթիմ պէրքեմալ իտի. (Պու էսնատէ Բրէնսի կէօզլէրինտէն եաշ աքմըշ տըր.) Օգէստօսըն 9|21ինճի հիւզնէնկիզ կէճէսէ բամըրըը իչիւրիւ, էն էվվէլ ասքէր վար մը տըր տէյու սիւալ իթտիմ. Ասքէր պուլունտուղընը խապէր վէրտիլէր. պունըն իւզէրինէ բահաթլանտըմ, զիրա օրտումա էմնիյէթիմ վար իտի. Պունճա պէտպախթ հատիսէլէր հէր Նէ գատար զուհուր իթմիշ իսէ տէ, պէն զապըթանըմ իւզէրինէ իւմիտիմի գայպ իթմէմիշիմ տիր. մումաիլէյհիմ՝ ազիմէթիմտէն սօնրա վագը օլան ահվալը չուրիշ իսթիմալին իսաթէսինտէն կէլմիշլէր տիր. պինպաշը Բօբօֆ վէ միրալայ Մութգուրօֆ սայէսինտէ (Պու էսնատէ բրէնս՝ միւթէէսսիր օլան զապըթանը եօզ հիտիլէմիշ տըր.) Պուլկար զապըթանընըն Նամուսը եէրինէ կէլմիշ տիր. վէ պու կիւն էթրաֆըմտա սատըգ վէ ֆէտաքեար զապըթլէր կէօրիւյօրըմ. Զապըթանը մումաիլէյհիմի մէտհ ու սէնա իտէրէք Պուլկարիստանը Թէրք իտէպիլիրիմ, զիրա աասիյի ու ինթիգամ միւլահեազա օլմայաճագ տըր.

«Հէր Նէ ահվալտէ պուլունսամ տա, Պուլկարիստանա խըտմէթ իթմէյէ չալըշաճաղըմ վէ անըն իչիւն ճէնապը Ալլահա տուա իտէճէյիմ. Գալպիմ տայմա զապըթանըմտա պէրապէր օլաճագ տըր, վէ պիր մուհարէպէտէ էն էվվէլ պէն կէօնիւլլի ևազըլմագ իսթէյէճէյիմ. Եալընըզ պէն Պուլկարիստանա գալամամ, չիւնքի էվվէլա Զար պունը իսթէմէմէքտէ տիր, սանիէն պէնիմ պուրատա վիւճուտըմ մէմլէքէթին մէնաֆիինէ մուղայիր տիր. Մագամը էմարէթտէն էնմէկէ մէճպուրըմ.»

Օ գէճա պինպաշը Բօբօֆ «պիզ սիզինլէ օլմըշըզ, սիզինլէ պուլընմագտայըզ վէ տայմա տա սիզինլէ օլաճաղըզ. իմտի ևիւրէք ալըրըզ վէ իլէրի կիտալիմ» տէմիշ տիր.

Բրէնս մէզքիւրին չէօյլէճէ ճէվապ իթմիշ տիր.

«Պուլկարիսթանըն իսթիգլալիյէթի՝ մէմլէքէթի Թէրք իտուպ կիթմէքլիյիմի իգթիզա իտէյօր, զիրա էկէր պունա մուխալէֆէթ իտէր իսէմ, պիր Ռուս իշղալը վուգու պուլաճագ տըր. Լաքին հարէքէթ իթմէզտէն էվվէլ, օրտունըն պէօյիւք զապըթանընա իսթիֆսարը րէյ իտէճէյիմ, վէ զապըթանըն մէնֆաաթընը մուհաֆազա իթմէյէ չալըշաճագ պիր հէյէթը Նիյաբէթ Թէշքիլ էյլէյէճէյիմ. Հէր հալտէ օրտույա կիւվէնմէքտէյիմ.»

Օ ագշամ Ալէմանիա գօնսօլօսը իլէ Ռուսիա գօնսօլօսը այրը այրը սէրայա կիթմիշ օլտըգլարընտան, բրէնս անգարիպ Թէրքը հիւքիւմէթ իտէճէկինի Թէճմինէն պէյան էյլէմիշ տիր.

Ալաֆրանկա սէպտէմպէրին Ցընճը կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ Սօֆիատա ահվալ տահա զիյատէ քէսպը սարահաթ իտուպ, զապըթանըն Թէլաշ ու հէյէճանընտան տօլայը իքի կիւնտէն պէրու բըհար օլընան գօրգուլար տէֆ օլմաղա պաշլամըշ տըր.

Բէք չօգ զապըթան՝ աչըգտան աչըղա «պիզ պըրագմայաճաղըզ քի բրէնս կիթսին. պիզ գըյամ իտուպ, ֆէսատը մալիւմ իչթիրաք իտէնլէրին քեաֆֆէսինի Թէեթիպ էյլէյէճէյիզ» տիմէքտէ իտիլէր.

Ֆիլհագիգա բրէնսին Նիյաթը մալիւմ օլտուգտան սօնրա իւգ աղըզ օ միսիլլիւ էֆքեարա զահիպ օլան օրտու գօմանտանլարը Նիգօլայէֆ, Բօբօֆ, Մութգուրօֆ վէ Բէթրօֆ՝ պէօյլէ պիր Թավր ու հարէքէթին Նէթայիճի վէ Մ. Սթամպուլօֆ իլէ Մ. Գարավէլօֆ վէ Մ. Ռատօսլավօֆըն Նէսայիհ ու իգտաթը իւզէրինէ Թուշիւնմէյէ պաշլամըշլար տըր. պունլար՝ բրէնսին պէհհէմհալ վուգու պուլաճագ օլան ազիմէթինին հիչ օլմազսա Պուլկարիսթանա խարայապլըգլարինէ չալըշմագ ահվալը հազըրէ սըրասընտա մուվաֆըգը հալ ու մասլահաթ վէ մուհաֆազըր բօլիթիգա օլտըղընը օրտու գօմանտանլարընա անլաթմըշլար տըր.

Իւմմէ պունըն իւզէրինէ, բրէնսին ազիմէթինէ մուգապիլ Պուլկարլարըն արզու վէ մէնֆաաթլարընը արզ իթմէք իւզրէ միւթէմէֆիգէն Ռուսիա գօնսօլօսըլէ անըն րէֆիգլէրի Նէզտինտէ իճրաի Թէշէպպիւսաթ օլընմըշ տըր.

Բազար էրթէսի սապահ Ռուսիա հիւքիւմէթինին ճէվապը մալիւմ օլմըշ իսէ տէ, պու ճէվապ՝ Պուլկար հիւքիւմէթինին ճումաա էրթէսի կիւնիւ արզ էյլէտիկի մէթալիպէ ճէվապ օլմայըպ, բրէնս Ալէքսանտրըն շախսի օլարագ Զարա կէօնտէրտիկի վէ մէթալիպը մէզքիւրէ մէալինտէ ևազըլըը պիր Թէլէկրաֆըն ճէվապը իտի.

Զանն օլընտըղընա կէօրէ, պու ճէվապըն մէալի՝ էֆքեարը ուլումիյէյի խայլի Թէսքին էյլէմիշ տիր.

Պուլկար հիւքիւմէթինին գօնսօլօսլար Նէզտինէ վագը օլան մուամէլէսինէ տախի էօյլէ պիր ճէվապ պէքլէնմէքտէ տիր. Լաքին զապըթանըն Թէսգինը հէյէճանընա էն զիյատէ սէպէպ օլան չէյ՝ բրէնսին օ սապահը գըշլալարըն օրտուլէյհլէրտէ իճրա էյլէտիկի զիյարէթ օլմըշ տըր.

Բրէնս՝ րէսմը կէչիտ աէյր ու Թէմաշա իթտիկտէն սօնրա, աթտան էնմիշ, վէ էթրաֆընտա Եարգըտանը հարպ հէյէթի իլէ 150 գատար զապըթան պուլընտըղը հալտէ, Պուլկարիսթան սանտալիի էմարէթինէ բրէնս ինթիխապ օլընտըղըն պազը Թաֆսիլաթը Թարիխիյէսինի պէյան իլէ չէօյլէ տէմիշ տիր.

«Պիր գաչ սէնէ իճրայի հիւքիւմէթտէն սօնրա սաիգայի ահվալ՝ բօլիթիգամը պու մէմլէքէթ հագգընտա Ռուսիանըն արզուլարընա մուվաֆիգ պիր հալտէ պուլընտըրմաղ. զիրա պէնիմ պու բօլիթիգամ՝ միլլի վէ միւսթագիլ պիր բօլիթիգա իտի.

«Ռուսիա իլէ Պուլկարիսթան արասընտա զուհուրա կէլէն իխթիլաֆը էֆքեարա սէպէպ՝ պէնիմ չախսըմ օլտըղը սէօյլէնմիշ տիր. Ռուսիա՝ Պուլկարիսթանտա ևուսուսը պիր բօլիթիգա իթթիխազ էյլէտիկի Թագտիրտէ, իքի մէմլէքէթին իթիլաֆ ու իթթիֆագընա մանիա օլան չէյ Պուլկարիսթան բրէնսինին շախսը՝ մը, եօգսա մէմուրիյէթի՝ մի օլտըղը՝ իլէրուտէ կէօրիւլէճէք տիր.

«Պէնիմ վիւճուտըմ՝ պու մէմլէքէթ իւզէրինէ պէօյիւք ֆէլաքէթլէր կէթիրէպիլիր օլտըղընտան, պէն Թէրքը հիւքիւմէթ իտիյօրըմ. Մամաֆիհ պէն իսթիգլալիյէթինիզին մուհաֆազա օլընմաղընա գանի օլարագ ազիմէթ էյլէյօրըմ.»

Զորատա բրէնս՝ գօնսօլօսլարըն ճէվապընը զապըթանա Թէպլիղ իթտիքտէն սօնրա չէօյլէճէ իլավէ մէգալ իթմիշ տիր.

«Զար՝ քէնտի էֆքեարընտա մուսիրր վէ մուաննիտ պիր աատամ տըր, լաքին էհլի ըրզ պիր աատամ տըր, սէօզինի Թութաճագ տըր. Սիզ քի սօն տագիգայա գատար պանա խապաթը սատագաթ իթմիշինիզ տիր, սուս տուրուպ ահվալը ճէրէյանը իլթիզամ իթմէնիզի սիզէ Թավսիյէ իտէրիմ. ազիմէթիմ սիզի տուչարը խէէս ու Նէվմիտի իթտիկինի պիլիրիմ, լաքին պէնի ալըգօյմազա իսրար իթմէյինիզ. չալըշմայընըզ. Հէր չէյ պէյհուտէ տիր.»

Բրէնս ալգըշլանմըշ, իքի զապիթ՝ բրէնսէ ճէվապէն, «Սիզ օլմազսաղըզ Պուլկարիսթան օլամազ. Սիզ ևինէ պիզէ կէլէճէքսինիզ» տէմիշլէր տիր.

Պաաէհու բրէնս՝ պիր չօգ զապըթանա սարըլըպ էօբիւշմիւշ, վէ անլէր տէ քէնտիսի գօլլարընը իւզէրինէ ալըպ պէկիրինէ գատար կէօթիւրմիւշլէր տիր.

Պու էսնատէ ասքէր բրէնսէ «հուրրա» պաղըրմըշ տըր.

Զանն օլընտըղընա կէօրէ, Նութգը մէզքիւրըն պիր հիւսնիւ Թէէսիրի օլաճագ, վէ էկէր ևէնի վագաալար զուհուր իթմէզսէ տայիմ ու իսթիրահաթ միւխթէլլ օլմայաճագ տըր.

Ցիւնքի Նիւսխէմիզտէ վէ պու կիւն տէ իշպու սօն բօսթա պէնտիմիզին պաշընտա զիքր օլընտըղը վէճհիլէ, բրէնս Ալէքսանտր՝ բազար էրթէսի կիւնիւ Նութգը մէզքիւրը իրատ իթտիքտէն վէ Մ. Սթամպուլօֆ, Մ. Գարավէլօֆ վէ մի ալայ Մութգուրօֆտան իպարէթ պիր հէյէթը Նիյապէթ Թէշքիլ էյլէտիքտէն սօնգրա սալը ագշամը Սօֆիատան հարէքէթ իթմիշ, վէ Պուլկարիսթանըն Լօմ Բալանգա չէհրինէ վասըլ օլմուշ տըր. Միւշարէլէյհ օրատան Ռումանիա վէ Վիէննա Թարիգիլէ բէտէրինին իգամէթկեահը օլան Տարմշթատ չէհրինէ ազիմէթ իտէճէք տիր.

⁂

Սէպտէմպէրին 11ինճի խարընքի ճումաա էրթէսի կիւնիւ իճթիմա իտէճէք օլան մէճլիսը մէպուսան՝ բրէնսին Թէրքը հիւքիւմէթ իթտիկինի րէսմէն խապէր ալըպ, Ռուսճուք վէ Վարնաաքի բրէնս սէրայլարընը հիւքիւմէթ Թարաֆընտան միւպայաա օլընմասընը գարարլաշտըրաճագ վէ պաաէհու տագըլաճագ տըր.

Խէնի բրէնսի ինթիխապ իտէճէք օլան պէօյիւք մէճլիսը մէպուսանըն Նէ վագթ իճթիմա իտէճէկի հէնիւզ սէօյլէնմէյօր իսէ տէ, մէճլիսը մէզքիւր հէր հալտէ իքի այտան էվվէլ Թէճէմմիւ իտէմէյէճէք իմիշ.

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Բօնթիւ Զօրնալըն պէյանընա կէօրէ, Ալէմանիա պաշ վէքիլի բրէնս Պիզմարգըն սըհհէթի պու արա ֆէնա հալտէ պուլընմագտա, պաճագլարը չէտտէթլէ սանջըլամագտա իմիշ.

Մօնիթէօր Տիբլօմաթիգ կազէթասընըն ալտըղը մալումաթա կէօրէ, Ֆըրանսըզ Գամիրի՝ Հինտիսթան հիւքիւմէթինտէն ևինէ պաղէ օլարագ պիր Թագըմ էշեար հարպիյէ վէ Նագտ Թալէպ իթմիշ տիր. Զանն օլընտըղընա կէօրէ, պազը Աֆղան գապիլէլէրի իսեան իթմէք իւզրէ պուլընըյօրլար.

—

Ալէմանիանըն Ալզաս—Լօրէն էյալէթի կազէթասընտա օգունտըղընա կէօրէ, ալաֆր. օգոստոսըն 18ինտէ պիր ժէնէրալ, պիր միրալայ, իքի ևիւզպաշը, պիր միւլազիմ վէ ալթը էմր չավուշընտան իպարէթ պիր Ալէման միւֆրէզէսի՝ պիր քէչֆ իճրա իթտիկի սըրատա, Ֆրանսա հուտուտընը 600 մէթրօ գատար Թէճավիւզ իթմիշ օլմաղլա, եօլ իւզէրինտէ պիր հէնտէքտէ կիզլէնմիշ օլան պիր Ֆըրանսըզ կէօմրիւք գօլճըսը՝ պունլարը կէօրիւնճէ, սաքլանտըղը եէրտէն չըգըպ վէ տիւֆէկի Թիւֆէնկինէ Թագըպ, սիւվարի օլան մէրգումը Ալէմանլարըն տուրմալարընը էմր իթմիշ օլմաղլա, միւֆրէզէտէ պուլընան Ալէման ժէնէրալը՝ րէֆիգլէրինէ խիթապէն «Ֆրանսըզ Թօբրաղը իւզէրինտէ պուլընըյօրըզ. ևարըմ սօլ կէրի» գօմանտասը վէրմիշ, վէ տէրհալ հէպսի տէ կէրի տէօնիւպ Ալէման հուտուտընը էօթէսինէ կէչմիշլէր տիր. Պիր սաաթ սօնրա տա մումաիլէյհ ժէնէրալ Թարաֆընտան Ֆրանսըզ հուտուտընը կէօմրիւք մուհաֆըզընա իթիզար հավի պիր մէքթուպ վիրուտ իթմիշ տիր.

—

Ալզաս-Լօրէն էյալէթինտէ Միւթթէրտամ Նամ մահալտէ հէրիֆին պիրի՝ բէտվլէր իլէ գարըսընա Թէհտիտ իթտիկինտէն, մէքթէպ չակիրտի օլան օղլու՝ անասընը վիգայէ իթմէք իւզրէ արալարընա կիրտիկինտէ, Նաասըլսա բէտվլէր աթէշ ալըպ, զուրզուն պապասընըն Թա կէօսինէ իսապէթ իթմիշ վէ մէրգում անտէ Թէլէֆ օլմըշ տըր.

—

Պէլճիգանըն Պրիւգսէլ չէհրինտէ տէ էվտէն գօվուլմըշ դայէթ սէրհօշ պիր բէտէր՝ սապահ 3տէ էվինէ կիտիպ գարըսընա գավկա իթմէքտէն սօնրա, էպինտէն պիրտէն պիրէ պիր ուսթուրա չըգարըպ, տէօրթ ևաշընտա պուլընան քէնտի պիր գըզ չօճուղընըն պօյնունը էօյլէ պիր քէսմիշ քի, պիչարէ մաասումէնին պաշը կէօվտէսինտէն քէսիլէն արըլմըշ տըր.

—

Սուսչի Նամընտա պիր իթալեանըն՝ Աֆրիգանըն Զանզիպար իւ քէսի տախիլինտէ պուլտուղը պիր օթ վասըթասըլա պիր չօգ կիւնլէր պիր չէյ եէմէքսիզին աճ տըրըլտըղը եազըմաղը Թէճրիւպէ էյլէտիկինի վէ խայլի մուվաֆֆագ օլտըղընը պիլինտան ագտէմ եազմըշըզ տըր.

Իթալեանըն Բօրթօ—Մաուրիձիօ Նամ մահալտէ Նէշր օլընան Բօրթ-Մօնաք կազէթասը, պու միւնասէպէթլէ էզչէյը զարաֆէթէն օլարագ պիր չօգ վագթ աճ եաշամագլըղա Նիւմունէ օլան պիր գատընըն հիքեայէսի ժէրճ օլընմըշ տըր. Շէօյքի, մէզքիւր Բօրթօ Մաուրիձիօ չէհրինտէն պիր գըզ քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ վագը Սէռէթա գարիյէսինտէ պիր գատըն պուլունուպ, պու գատըն ՆԻՐՄԻ ՆԷՏԻ սէնէտէն պէրու պիր չէյ եէմէքսիզին եաշամագտա իմիշ. Մէրգումէ՝ չիմտի Թըգզ պէշ եաշընտա օլուպ, ևիրմի եէտի սէնէտէն պէրու եաթագտա եաթմագտա տըր. Պու գարը՝ 18տէն 20 եաշընա գատար եէվմիյէ ճիւզի պիր էթ սույը ալմագտա օլուպ, օ զէմանտան եանի ևիրմի պէշ սէնէտէն պէրու կիւնտէ եալընըզ տէօրթ պարմագ սու իչէրէք եաշայօր իմիշ. Կէրէք գըշըն վէ կէրէք եազըն, օտասընըն բէնճէրէլէրի տայմա աչըգ պըրագըլմագտա վէ տայմա սուուգ տուրմագտա իմիշ. Մէզգուրէ՝ չէն վէ չէնլիքլի պիր գատըն օլուպ, հէլէ միսաֆիրի պուլընտըգտա բէք զիյատէ քէյֆլէնիր իմիշ. Եիրմի վէ եախօտ օթուզ կիւնտէ պիր քէրրէ ալըսչուգ պիր հալէ տիւշէր օլուպ կէօզլէրի աչըգ գալըր վէ պիր իքի կիւն պու հալտէ պուլունուր իմիշ.

Թուրինօ Ցար իւլ Ֆիւմէնօ մուալլիմի Մ. Նօվարօ՝ տէֆաթլէ պու գատընըն Նէզտինէ կիթմիշ վէ անըն չու հալը զարիպինի րէյ իւլ այն միւշահէտէ էյլէմիշ տիր.

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գիշերօթիկ և ցերեկայ յետկլեւոր

Սոյն վարժարանին, որ տասն տարիներէ հետէ անընդհատ յառաջադիմութեամբ և կանոնաւորութեամբ կառավարի նախնական և երկրորդական ուսմունք, պարապոյ ասուրք կը լրանան յառաջիկայ սեպտեմբեր 1 երկուշաբթի օր։

Ուստի աշակերտք պարտին վերադառնալ ի վարժարան նոյն օրէն մինչ սեպտեմբեր 9, երեքշաբթի առաւօտ, յո-րում տեղի պիտի ունենայ դասախօսութեանց վերսկսումը։

Նոր աշակերտաց ընդունելութեան համար, սեպտեմբեր 1էն սկսեալ, Տնօրէնութիւնն ամէն օր պատրաստ է տեսակցիլ ծնողաց հետ վարժարանին մէջ։

Հիմնադիր—Տնօրէն
Ռ. Յ. Պէրպէրեան

1886 օգոստոս 12 8—7

ՄԷՃՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սեպտ. 1, որ երկուշաբթի կը վերաբացուի վարժարանս, և 3ին, որ չորեքշաբթի կսկսին դասախօսութիւնք. ուստի աշակերտուհեաց պարտաւորութիւնն է նոյն օրն ներկայ գտնուիլ ի վարժարանի։

Ազգայինք՝ որոց փափաքն է իւրեանց աղջիկ զաւակունքն յանձնել վարժարանիս դաստիարակութեան, ամսագլխէն սկսեալ ամէն օր կարող են տեսակցիլ Տնօրէնութեան հետ ի վարժարանի։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Մ. Ս. Մէճպուրեան

15 օգոստոս 1886
Իւսկիւտար-Խնամսիյէ 8—5

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷԻ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Գիւմրիւք իտարէսինտէն կէլէն իլան

1875 հօկտէմպէրինտէն 1881 տէկտէմպէր 31 Թարիխինէ գատար օլան միւտտէթ զարֆընտա գուրասը խասպէթ իտէն Ռումէլի չըմէնտիֆէր Թահվիլաթընա՝ ևալընըզ Տէրսաատէթտէ սէպտէմպէր 1/13իւնտէն իթիպարէն 100տէ 8 պիր աքճէհիսապ Թէէտիյէ օլընաճաղընտան, սաիր մահալլէրտէ գուրասը չըգան Թահվիլաթ՝ միսարիֆի ասհապընա աիտ օլմագ իւզրէ Տէրսաատէթէ կէօնտէրիլէճէք տիր.

Իշպու Թէէտիյաթ իլէ, 1881 տէկտ. 8/20 գարարնամէսի ահքեամընճա Թահվիլաթըն գըյմէթը իթիպարիյէսի իւզէրինէ Թախսիս օլընան 100տէ 20յէ մահսուպէն չիմտիյէ տէկին իտիլէն Թէէտիյաթ 100տէ 15է պալիղ օլաճագ տըր.

Տէրսաատէթ 2 սէպտ. 1886

⁂

ՊԱՆԳԸ ՕՍՄԱՆԻ

Բօրճլըտան կէլէն իլան

1873 հօկտէմպէրինտէն 1881 տէկտ. 31 Թարիխինէ գատար օլան միւտտէթ զարֆընտա գուրալարը իսապէթ իտէն չըմէնտիֆէր Թահվիլաթընըն համիլլէրինէ՝ Տույունը Ումումիյէ իտարէսինին իլանը վէճհիլէ Թահվիլաթը մէզքիւրէ գուրալարընըն քէչիտէսի ցէմանընտա Թային օլընան գըյմէթլէրի իւզէրինէ ևալընըզ Տէրսաատէթտէ 100տէ 8 պիր աքճէհիսապ Թէէտիյէ օլընաճագ տըր.

Պինաէնալէյհ Թահվիլաթը մէզքիւրէ համիլլէրի՝ Թահվիլաթլարընը Պանգանըն Սթամպօլտա Թարագճըլարտա քաին իտարէխանէսինէ պէհէր սալը վէ ճումաա կիւնլէրի ալաֆր. սաաթ 10տան էօյլէտէն սօնրա սաաթ 2յէ գատար իրթա իտուպ, Թահվիլաթըն մուամէլէսի իճրա օլընմագ իւզրէ պիր մաղպուզ ալմալարը վէ արքասընտա պիլա Թէէտիյէ եէրինէ վէրիլէճէք տիր.

Տէրսաատէթ 2 սէպտ. 1886

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷԻ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Մէճլիսը իտարէտէն կէլէն իլան

Տույունը Ումումիյէի Օսմանիյէնին Թահվիլաթը մուգայյէտէսինին 9 Նօվէրօլը վէ Թահվիլաթը միւպաթատէսինին 6 Նօմէրօլը գուբօնլարը իւզէրինէ սէպտէմպէրին 1/13իւնտէն իթիպարէն 100տէ ½ ֆաիզ Թէէտիյէ օլընաճաղը Տույունը Ումումիյէի Օսմանիյէ Մէճլիսը իտարէսի Թարաֆընտան իլան օլունըր.

27 օգոստ. 1886
Սթամպօլ

Պանգը Օսմանի Թարաֆընտան կէլէն իլան

Տույունը Ումումիյէի Օսմանիյէ մէճլիսը իտարէսի Թարաֆընտան ալաֆր. մահը հալին 27նճի կիւնքի Թարիխլէ վուգու պուլան իլան մուճիպինճէ Նէտէրլէրինտէ պուլունան Թահվիլաթըն գըյմէթը իթիպարիյէսի իւզէրինէ 100տէ եարըմ ֆաիզ իթա օլընաճաղը՝ Տույունը Ումումիյէի Օսմանիյէ Թահվիլաթը միւպէտտէլէ վէ Թահվիլաթը մուգայյէտէ ասհապընա իլան օլունըր.

Պինաէնալէյհ ասհապը Թահվիլաթ՝ գայտ օլընմըշ Թահվիլաթլարընըն 9 Նիւմէրօլը գուբօնլարընը վէ Թէպտիլ օլընմըշ Թահվիլաթլարընըն 6 Նիւմէրօլը գուբօնլարընը պօրտրօլարը իլէ պէրապէր 1886 սէպտէմպէր 1/13տէն իթիպարէն հէր հաֆթա բազար էրթէսի, ճումաա էրթէսի, բէնշէնպէ կիւնլէրի ալաֆր. սաապահ սաաթ 10տան աքշամ ալաֆր. սաաթ 2յէ գատար Պանգը Օսմանինին Սթամպօլտա Թարագճըլար սօգաղընտաքի իտարէխանէսինէ կէթիրմէլէրի իգթիզա իտէր.

Զիքր օլընան գուբօնլարա մուգապիլ վէրիլէճէք ֆաիզին օն կիւն սօնրա Թէէտիյէ օլընաճաղընը միւշէյյին սանէտը Թահվիլաթա պիր սէնէտ իթա օլընաճագ տըր.

Տէրսաատէթ 30 օգոստ. 1886

ՏՈՒՑՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷԻ ՕՍՄԱՆԻԷԼ

Վարիատթը մուխասսէպ իտարէ. սինեն կէչէն իլան.

Ամիրէն Մէսքիւքատթը Շահանէ իտարէի պէհիէսի մարիֆէթիլէ տարպ իթտիրիմիշ օլան մէճիտիէ քիւսուրատթընդն ալթուն իլէ միւպատէէ իսիլմէք իւզրէ իշլու շէհրը ադօսթոսը Ռումինին 16ՆԷ ճումատա էրթէսի կիւնինտէն իթիբարէն Համիտիէ ճատտէսինտէ վազը Տուլունը Ռումումիէի Օսմանիէ իտարէի մէրքէզիէսի վէզնէսինտէ պիր մահալը մախսուս քիւչատ վէ թախսիս օլընտրզը մուգատէմա կազէթալարա իլան գէլընմէյ իտի։ Ինչու մահալը մախսուսատան պաշգա օլարագ պու քէրրէ տախի Գալաթատա Գալէգխանէ նէզարէթինտէ վազը եվրագը սահիհէ պէյիէ իտարէսինտէ պիր մահալը մախսուս տահա քիչատը իլէ, ճումատա վէ բազար կիւնլէրի միւթէանա օլմագ իւզրէ իշլու շէհրը ադօսթոսսն 23-իւնճի ճումատա էրթէսի կիւնինտէն իթիբարէն հէր կիւն սապահ սաաթ 3 պուչուգատան ագշամ սաաթ 9ա գատար այրդ պուլընմագը ճիւմլէ. Նին մալիւմի օլմագ իչիւն իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գէլընը։

Պիր Օսմանը լիրասընա մուգապիլ հէր նէվ մէճիտիէ քիւսուրատթընտան ալմագ իսթէյէնլէրէ վէրիլէճէք քիւսուրատթն մըգտարը։

Մէճիտիէ 20 ղրշ. հիսապը իւէ	ղրշ.	բբ.
40 բարալըգտան	33	20
2 ղրուշլըգտան	34	
5 » »	35	
	102	20

Պիր Օսմանը լիրասընա մուգապիլ մէճիտիէ քիւսուրատթընն Եալընըզ պիր նէվինտէն ալմագ իսթէյէնլէրէ վէրիլէճէք քիւսուրատթն մըգտարը։

	ղրշ.	բբ.
Եալընըզ 40 բարալըգտան	100	20
» 2 ղրուշլըգտան	101	20
» 5 » »	105	20

Պիր Օսմանը ալթունընտան աչաղը բարա իւէ մէճիտիէ քիւսուրատթը թէպտիլ օլընմայաճագ տը։

24 աղօսթոս 302

7—4

تعليم قرائت

ԹԱԼԻՄԸ ԳՐԱԱԹ

Թէարիհէն օգուտմագ իւզրէ տէօրթ գլսմա թագիմ օլընան պու էսէրին մէվճուտու գալմամը օլան պիրինի գլսմը պիր գաթ տահա կէօզտէն կէչիրիլէրէք, պու քէրրէ տէօրսինեին տէֆա օլարագ թաղ օլընմը տը։

Մինտերիճաթընն կիւզէլիկ, չիվէի իֆատէթի, թաղ վէ քեաղրաղընն նէֆասէթի ճիհէթլէրիյէ, չիմտիկ գատար Օսմանը լիսանընտա նէյր օլնան գըրատաթ քիթապլարընն ճիւմէթինէ ֆագ սուբէթտէ պուլունմուշ, վէ պու ճիւմէ իւէ ֆիյաթը տա բէք էհվէն տիր։

Էսէրը մէզքիրընն մուհասաէնաթը քէտիրէսի կէօրիւլմիշ, վէ գամէն հէր միլէթին մէքթէպլէրինտէ միւսաֆաթէն օգունմագ իւզրէ թէրթիպ օլընմըզը ճիհէթլէ, միլէթը միւթէլիֆէ մէքթէպլէրինտէ գիյատէսիյէ մազմարը բարգէթ, վէ պու սայէտէ ազ միւտէթ իշինտէ միւքերրէրէն թաղ օլընմուշ տը։

Պիրինճի վէ իգինճի ճիլդլէր 100էր բարտա, իւչինճի 4 դէ տէօրիւն ճիսի 6 ղրուշ ֆիյաթլա Երմէնի քիթապճըլարա վէ պուլճա Պաղը Ալի ճատտէսինտէ Առաքել էֆէնտիին 46 նումէրօլու քիթապխանէսինտէ սաթըլմագտա տը։

Մէքթէպլէր իչիւն սգոնթօ օլունտագ տը։ Պու կիպի թօրատն պանդար Առաքել էֆէնտիին քիթապխանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

ԻՂԱՆ

Բուխարանամէլի տավա վէքիլէրինատէն Զիրօն Իսիպ էֆ. պու քէրրէ ըսթամպօլտա Մահմուտ բարա ճամիի չէրիֆինին նէրթիպանը գաբուսը գարլըսընա սա միճէտատէտն ինչա օլունան օտալարը իւսթ գաթընտա եազրխանէ քիւչատ իթմիս օլուպ, մէհաքիմը Օսմանիէյէ ախա տասավիի տէրէօհտէի վէքիլէթ իսալճէկի կիպի ինտէ իչտապ Արապճա, Ֆրանսըզճա վէ Իթալիանճա լիսանլարընտան թէրճէմէ ուժուրլյա տախի մէշզուլ օլաճագը էիէթլէ, միւրաճաաթ իթմէք իսթէյէն ասկարը մէսալիհէն մալիմի օլմագ իւզրէ իլան օլունը։

5—5

ՍԱՐՐԱՖԻԵԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՖՕՐՍԱՏԸ

Լօնդրա 9 Մեպտ.

Ինկլիզէսկամը Ինկ. Լիր.	101-15/16
Օսմ. էսկամը աշլըսը	14-1/4
» » գարանար	14-1/4
» » Սէրի Ա	22-
» » » Գ	14-3/4
» » » Ա	14-1/4
Օթօման 1871	72-1/2
Օսմանլը Գանդասը	09-3/4
Բուսնիա իսթիդրազը	098-1/4
Մըսրը տուլ. մութահիտէ	73-5/8
» իսթիդրազը	95-1/2
Տարիա Ամէրէ (Մըսրը)	71-7/8
Ռուսլար իսթիդրազը	94-
Մաարիֆ. էսկամը 1877	-
Գամպիս Բարիզ 5 այ վատ	-

Բարիզ 9 Մեպտ.

Ֆրանս. էսկ. 3 % Ֆր.	85-55
» » 3½ %	110-10
Եէնի Օսմ. էսկամը աշլըսը	14-42½
» » » գարանար	14-47½

Մի-գոռէլէ

Սէրի Գ.	15-
» Ա.	14-50
Ռումէլի լըմէնայֆէրի	54-
Օսմանլը Ռէգիսի էսկամը	-
Օսմ. Գանդասը	497-50
Դրէսի Լիոնլ	545-75
Դրէսի Ֆրանկ	1398-
Լիսն ագսիոնը	123 -
Սուէզ ագսիոնը	2907-50
Բուսնիա 5 % 1877	101 3/8
Իսպանիա էսկամը	100 45
Մարը Ֆոնս. մութահէտ	371-37½
Լունան 5 % 1878	289 37½
Գամպիս 3 այ վատ	25-30

Վիէննա 9 Մեպտ.

Լօնդրա իւզերինէ գամպիս	126-15
Ռումէլի լըմէնայֆէրի	16-70

ԳԱԼԱԹԱ ՖՕՐՍԱՏԸ

Էսկ. ռումանիան ագշ. գար.	15-36
Ռու սասպահ աշլըսը	15-38
Մըսրը մութահիտէ գար.	31-2
Ռու սասպահ աշլըսը	32-
Սեռի Ա.	22-20
» Գ.	14-25
» Գ.	15-38
Ռումէլի լըմէնայֆէրի	35-25
Ռագչէ ֆայիզի	06-
Ղրիմ Ղրշ	00-
Հէվայէտիդ »	15-

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէսի ժէնէրալ	5-27
Օթոմպօլ պանդասը	4-35
Սօսիէթէ ժէնէրալ	3-10
Թրամվայ	2-30

ԱԳՍԷԼԷՐԻՆ ՅԻՑՈՒԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.-ասն	Ղշ.	Բբ.
Գէյազ մէճիտիէ Ֆարզ	108-	04
Մէթալիք »	97-	20
Գէլիբ »	102-	20
Ալթընըզ »	102	55
Գայմէ	-	
Ռնկիլիզ լիրասը	110-	26
Ֆրանսըզ ալթունը	38-	
Բոլ	10-	30
Գրէսմից ալթունը	51-	20
Ֆարզոն գայմէսի	9-	28

ԹԱՍՏԻՆԷ ՓԵԱՂԸՏԸ

20) լիզ քեսպրա	
50) » »	15-20
100) » »	
500) » »	
1000) » »	15-
10000) » »	

ԻԼԱՆԱԹ

Խագինէի Խասսա Շահանէ ճանիպը ալխնտէն.

Էրզագ անպարընա ալընանագ չալը վէ ատի ֆասուլեանին միանագասասընա իլլուլը ռումինին իւչինճի չարշէնպիհ կիւնիւ պաշլանանագընտան, իթալա թայիպ օլանլարընն եէվզը մէզքիրտէն իթիպարէն բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլէրի Խագի նէի Խասսա Շահանէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

24 աղոսթոս 302

3—3

ՕՍՄԱՆԼԻ ՏԻՆԻՆ ՍԱԿԱՐԹԱ ԳԱՐՄԱՆԵԱՆ

ՀՕԹԱՄԱՐ

Ամենայն տեսակ ոչխարեղէն ստացիլիք

(մինչ Դիկա Էտուդ Պիկիու վերնայ մասերը)

Ֆրանսերէն, Հայերէն, Գերմաներէն, Հունարէն, Հոլանդերէն, Սպանիերէն, Իտալերէն

Ֆրանկ 24,500,000 | Գրշ. 4,800,000 | Դոլար 20,000,000

11 Ս. Դ. տարվան ոչխարեղէն ստացիլիքի տարեգիրք

ՇԵՎՐԻԷՆԻՑ ԳՕԳՈՒՍԸՆ ՊԱՍԸԸ ԵԱՂ

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE

de

CHEVRIER

Մ. Շեվրիէ՝ Բարիզին պիրինճի սընֆ էնգս ճրլարընտան օլուպ, Լէժիոն ա'Օնէոր Նիշանընդն չըվալէյէք, Մէճիտիէ Նիշանընդն Հիւնի, վէ Իգզապլա Գաթօլիք Նիշանընդն գօմանտէօրլիք ըիթպէյէրինի հարզ տիր։

ՊԵՑԱՋ ՎԷ ԷՄՄԷՐ

Մ. Շեվրիէ՝ պալըգ եաղընը գաթրան իլէ թէմիզլէյէրէք, մէզքիր եաղա կիրզել պիր գօգու վէ լեզզէթ վերմէյ տիր։

Պու թէրթիպը ճէպհիին սահիպի՝ միտալեա վէ իֆիթիսար տիրլօմար կիպի պէօյիւք միւքեաֆաթլարա նայիլ օլմը տը։

Տիւնեանդն հէր թարաֆընտա պուլունան հէքիմլէր՝ մէզքիր պալըգ եաղընը տիկէր պալըգ եաղլարընն ճիւմլէսինէ թէրճիհ իտեբլէր։

ԶԷԼԻԲԼԻ

Մ. Շեվրիէ՝ Էտոէ դէ ֆէբ ի պիր պալըգ եաղը իմալ իտէրէք, քէնտի թէրթիպլերի էքմալ էյլէմէյ տիր։ Մէզքիր պալըգ եաղը իլլու իլավէյ բաղմէն, գալայլըգլա հազմ օլուն, վէ ասլա գաղալըգ վերմէզ։ Գինէն ալէյէ մէզքիր պալըգ եաղը՝ տիկէր պիճիմէ էլէրէլի պալըգ եաղլարընա ֆագգ օլուպ, վերեմ, պրօնչիթ, քէմիք խասթալըգլարը, վէ սգօրբիթ իլէ լէթիլէրի իչիւն գուլլանըլը վէ մուհասսէնաթը ազիմէտի կէօրիւլիւր։ Պու եաղ պիկասսա հէր գալրի միզաճ օլանլարա եարար։

ՀԱՐԱՏՆԵԿԱՆ ԾՈՒՂԿԱՓՈՒՆՔ

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՍՈՒՄ, ՄԵՐՄՈՆՈՑ ԳՈՅՆԸ, ՄԻՀՏ ԾՈՒՂԿԱՓՈՒԻՆ, ՄԻՀՏ ԹԵՐԻՆ։

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ օրէպէս գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթերէ և բաղմաթիւ փոշիներէ։ Բոլորին անգամ գործածելովին ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցնուն։ Ինչպէս կ'ընէ մորթի սևուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրուքը, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և ծծուորութիւն։ Եւ սա ամեն բանով անկարելի կ'ընէ մասնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուածէ։

Գվիսաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Լոյնպէս Բարիզ ու Նիու Եօրք։ Գլխաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղեացի դեղագործներու քով։

Պէյօղլուն Յօղրու եօլտա Գանծիւք պիրատէրլէրին Ինկիլիզ էնգլանէսի իլէ, Եիւքսէք Գալաթրատա Մ. Գարուանանդն Ինկիլիզ մաղազասընա և Պէյօղլուն Յօղրու եօլտա Մ. Իգիսոր Լա Գանտէլանդն Ինկիլիզ մաղազասընտա պուլունը։

ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

ՊԷՊՔ ԱԼԱ ՄԱՏՕՅԷՄԱՆՏԷ ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՑԷ

ԱՏՏԱԲԻԹԵՆԻՍԱՆՏԷ

Մէզքիւր մաթպաասա թապ օլունը,
1. Ճիւզ պէ ճիւզ Օսմանլըճա, Իրմէնիէ վէ Ֆրանսըզճա քիթապլար։
2. Օսմանլըճա, Իրմէնիէ, Ֆրանսըզճա, Ռումճա իլանլար։
3. Տիւլիւն վէ հէնազէ պիլէթլէրի վէ սարբէ։

ՖԻՑԱԹ ԷՀՎԷՆ

ՖՕԹՕԿՐԱՖՃԷԼԱՐԸՆ ՎԷ ԷՀԼԸ ՄԷՐԱԳԸՆ ՆԱԶԱՐԸ ՏԻԳԳԱԹԸՆԸ

ՏՕԳԹ. Տ. ՎԱՆ ՄՕՆԳՀՕՎԷՆԻՆ
Կիւմիւշիւ Ժիւրի վէ Պրոֆ.

ԹԱԳԼԻՏԼԷՐԻՆ. ՏԷՆ ՍԱԳԸՆՄԱԼԸ։

DVM

ՖԱՊՐԻԳԱ ՄԱՐԳԱՍԸ։

Էհգաթ միւրքէպէսինէն մամուլ գուրու լէվհայարը (ռյազ) իւզէրինէ տավէթ իտէրիզ։

Տէրսգիրնօսը՝ Թիւրքիա վէ Պուլկարիսթան իչիւն ումումի աճէնթէ օլան էնգաթը Մ. Լուվար Մ. Ենինին Սթամպօլ Մրսը չարշըսը գուրպինտէ Խարաճը խանընտա քեսին մաղազասընտա տը։

Մէզքիւր մաղազատա ֆոթօկրաֆա ատա պիճիմէլէ էնգա վէ էչեա պուլունը։

ԲՕԼ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

Եիւսէսէ Գալըրըմա 80 Նումէրօ

ՆԻՕԶԻՆ ՎԷ ՁԷՐԲԱՀԱԼԸՆԱ ՄԻԹԹԱԼԼԻՔ

ԱԼԷԱԹ ԹԻԻՃԱՐԸ

Մէզքիւր մաղազատա կէօզէ վէ ճէրրահլընա միւթէալիգ էնվաի ալաթ ու էսէվաթ մէվճուտ տը։

Էպճիմէ, եումուշագ վէ սէրթ լսաթիդտէն (գաուշուտան մամուլ մէվճուտը միւթէլիֆէ, գասրգ պալարը, էնվաի չիրիկալար, էլէքթրիգ գամբիսը, միզան իւլ հավա (պարամէթր), միզան իւլ հարարէ (թէրմօմէթր) վ'էյլի ճիհա կէօյլիւքլէր պուլընմագտա տը։

Մ. Բօլ Ֆոյաճեան՝ հէր նէվ սըբարլաթ վէ թաամիրաթը էհվէն ֆիյաթ իլէ իճրա վէ տէրէօհտէ իտէր։

FARINE LACTÉE H. NESTLÉ

15 ՄԻՆԷԼԱՐԷ ՄՕՐԱՂԵՑՓԱՆՔԵՐԸ

21 RECOMPENSES DONT 8 DIPLOMES D'HONNEUR et 8 MEDAILES D'OR

Certificats nombreux des premières autorités médicales

ՖԱՊՐԻԳԱ ՄԱՐԳԱՍԸ

ՔԻԻՉԻԻԲ ՁՕՃՈՒԳԼԱՐ ԻՉԻՆ ՄԻԻԲԷՄՄԷԼ ՆԱՖԱԳԱ

Քեաֆի մըգտարտա օլմայան անա սիւսիւնին եէրին թութար, վէ սիւտէն քէսմայի գօլայլայորլը, վէ դայէթ հօլայ սինէր։— ՆԱԶԻՐ ՄԻՏԷԼԻ ԵԷԹԻՐԼԷՐ իչիւն տախի Նաֆագա եէրինէ սուրէթը միւֆիտտէ իսթիմալ օլունը։

Պիր չօգ թագիտլէրինէն սագընըլմագ իչիւն հէր գութու իւզէրինտէ ՀԱՆՐԻ ՆԷՍԹԼԷ, ՎԷՎԷԷ (Զուլցցերիա)

Նամ մուճիտինին իմզասը պուլունմասընա սրգագաթ իթմէլի տիր։

Պիճիմէ պէյիւք էնգաճը վէ սրէչար տիւքքեանլարընտա պուլունը։

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹ ԳՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԷՆԹԱՅԼ

	Ինկ. լիրա
Ասըլ սերմայէ	3,000,000
Իհթիյաթ ագչէսի	5,591,956
1884 սէնէսի հասըլաթը	1,718,462

NORTHERN ASSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՆՇՈՒՐԸՆՍ

	Ինկ. լիրա
Ասլ սերմայէ	3,000,000
Իհթիյաթ ագչէսի	2,993,181
1884 սէնէսի հասըլաթը	828,858

Ամենայն իրաւ՝ տեղական, գուլարեէ նէյ սիկուրթա գոմբանիաներեն Գիրլիշմիշ -ինդիս Դաագ ուլուսլարաշ ուլուսլարա, նանկի վէ նեփար սիկուրթա նէյան ալ գէլուլեէրը էրէ հանլարէ գէլ հանլարա, տինաթ գէլ գիրլիրլիգլերին, վէ Սիգարտալարա բաղդիրլարա նեհայիտ նէյան իլան նաեր։

Մեգէր գոմբանիա, տինաթ տարիֆլերի մանգիրին, տիկիրլիգլերին, գանլարի վէ նեփար սիկուրթա նէյան ալ գէլուլեէրը գոմբանիա, տինաթ գէլ գիրլիրլիգլերին գանլարի գէլ գիրլիրլիգլերին գոմբանիա գոմբանիաներեն գէլ գիրլիրլիգլերին գոմբանիաներեն գէլ գիրլիրլիգլերին գոմբանիաներեն գէլ գիրլիրլիգլերին